PSYCHOSPOŁECZNE UWARUNKOWANIA NADMIERNEGO KORZYSTANIA Z SIECI SPOŁECZNOŚCIOWYCH

Dr Maciej Michalak
Dr Paulina Andryszak

Instytut Psychologii
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

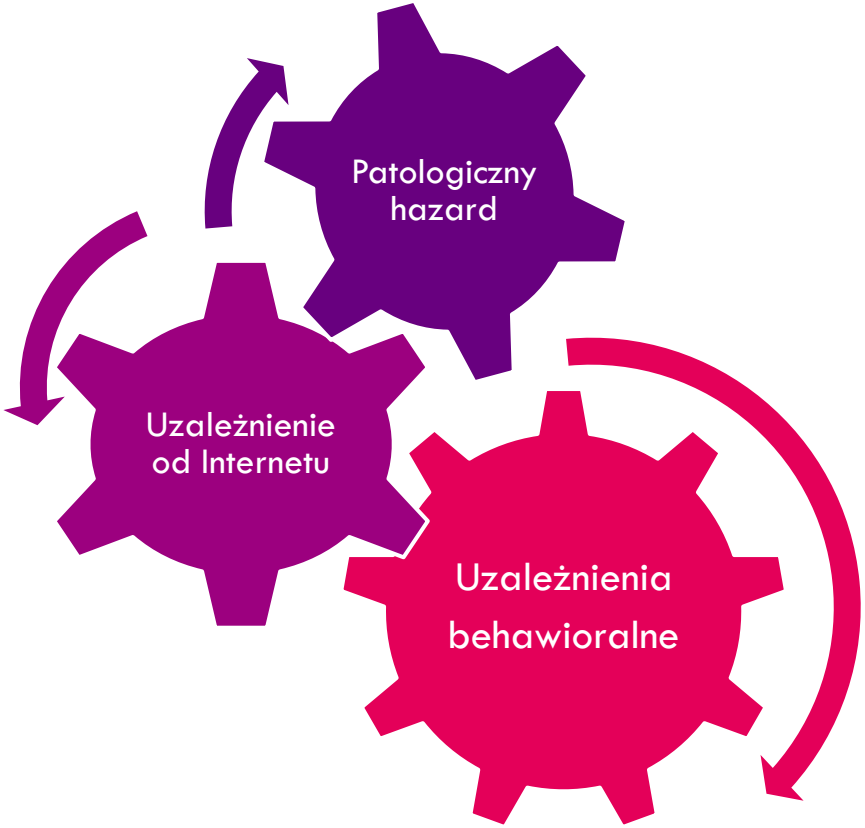
Grant: „Osobowościowe uwarunkowania nadmiernego korzystania z sieci społecznościowych wśród adolescentów" – finansowany przez Fundusz Rozwiązywania Problemów Hazardowych.

Plan wystąpienia

- Wprowadzenie teoretyczne do badania
  - Nadmierne korzystanie z sieci społecznościowych
  - Czynniki psychospołeczne związane z zachowaniami nałogowymi
- Model badawczy
- Metodologia (problem badawczy, osoby badane, procedura, narzędzia badawcze)
- Wyniki
- Wnioski

Nadmierne korzystanie z sieci społecznościowych

Podstawy teoretyczne (ICD-10, DSM-IV, Internet Addiction K. Young)

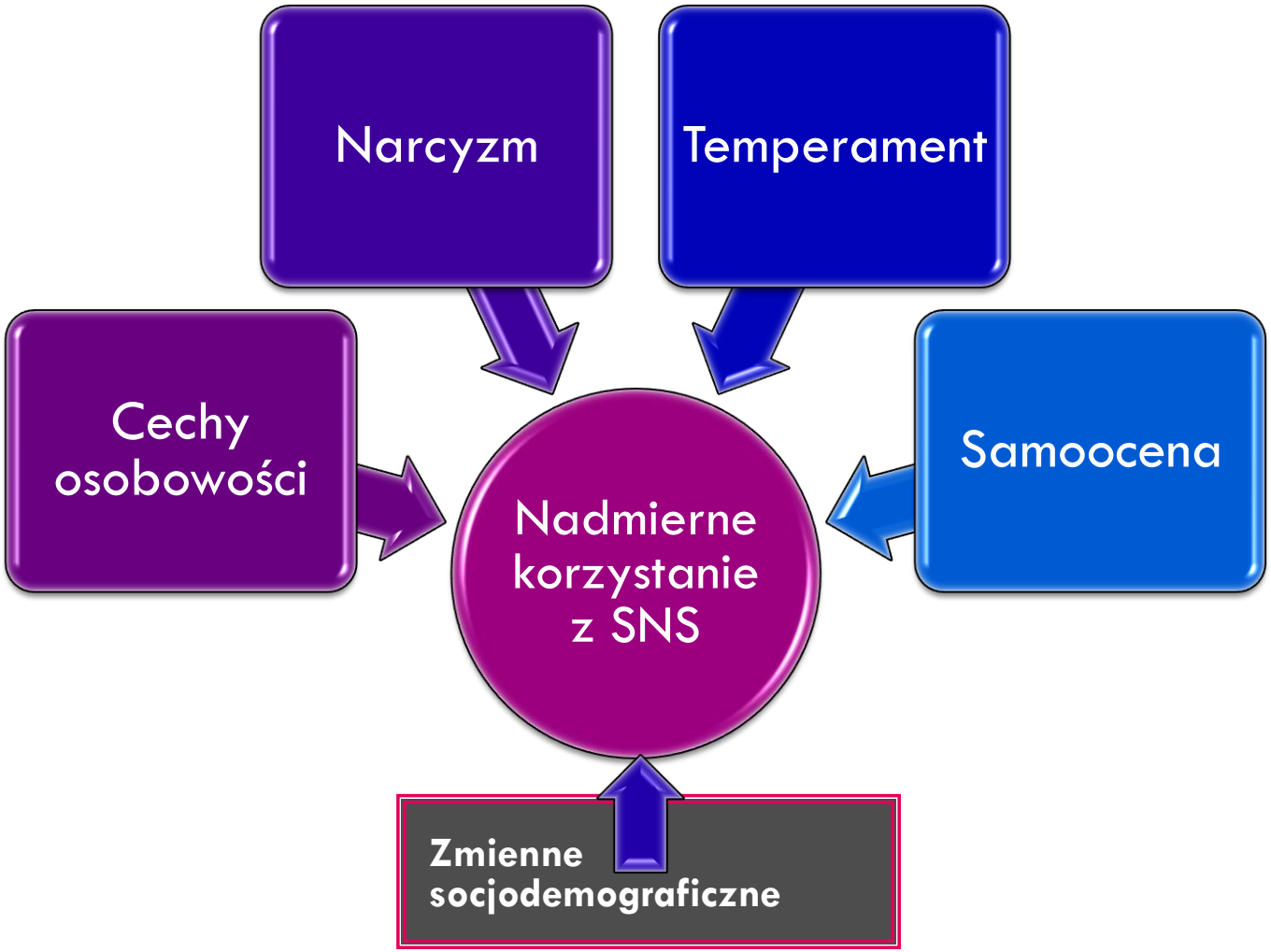
Proponowane wyznaczniki nadmiernego korzystania z sieci społecznościowych

1. Zaabsorbowanie
2. Utrata kontroli
3. Symptomy odstawienia
4. Wzrost tolerancji
5. Zaniedbanie
6. Użytkowanie mimo negatywnych konsekwencji
7. Zmiana nastroju/ucieczka

Czynniki psychospołeczne związane z zachowaniami nałogowymi

- Cechy temperamentu (Behawioralny System Hamujący, BIS oraz Behawioralny System Aktywacyjny, BAS) są powiązane z uzależnieniem od Internetu (Park, Park, Lee, Jung, Lee, Choi, 2013) oraz uzależnieniem substancjalnym (Franken, Musis, Georgieva, 2006)
- Cechy osobowości (model Wielkiej Piątki) mają związek z nadmiernym korzystaniem z portali społecznościowych (Wilson, Fornasier, White, 2010) oraz uzależnieniem od Internetu (Cao, Su, 2006; Huang, Zhang, Li, Wang, Zhang, Tao, 2010)
- Narcyzm ma związek z uzależnieniem od gier internetowych (Kim, Namkoong, Ku, Kim, 2008)
- Samoocena to zmienna mająca związek z uzależnieniem od Internetu (Stieger, Burger, 2010; Aydin, Sari, 2011)
- Zmienne socjodemograficzne, tj. płeć i wiek, mogą mieć związek z nadmiernym korzystaniem z sieci społecznościowych (Jelicic i wsp., 2007; Raacke i Bonds-Raacke, 2008; Fogel i Nehmad, 2009; Pfeil i wsp., 2009; Thelwall i wsp., 2010)
  - Młodzież ma znacznie większą liczba znajomych niż osoby starsze (Pfeil i wsp., 2009)
  - Występowanie różnic płciowych we wzorcach użytkowania sieci społecznościowych
  - Wyniki badań dotyczących różnic w liczbie przyjaciół w zależności od płci są niejednoznaczne (Raacke i Bonds-Raacke, 2008; Pfeil i wsp., 2009)

Model badawczy

Metodologia (problem badawczy, osoby badane, procedura, narzędzia badawcze)

Problem badawczy

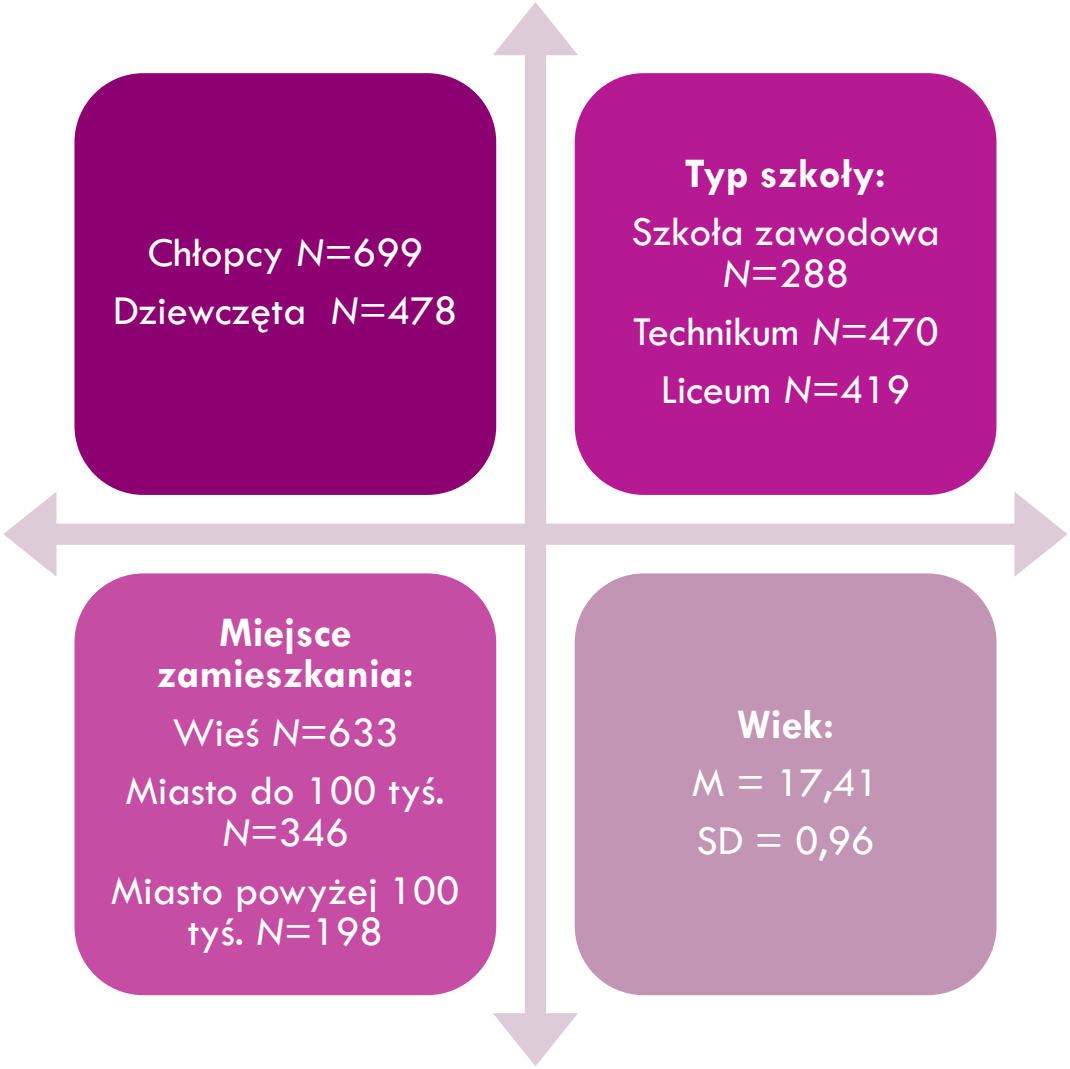
Czy istnieje związek pomiędzy zmiennymi psychologicznymi, tj.:

cechami osobowości, temperamentem, narcyzmem, samooceną oraz zmiennymi socjodemograficznymi a nadmiernym korzystaniem z sieci społecznościowych wśród adolescentów?

Osoby badane	**Procedura**	**Narzędzia badawcze**
Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych z 16 województw; N=1177 osób, w tym: użytkownicy portali społecznościowych N=1065	Badanie było prowadzone online poprzez specjalnie stworzoną stronę internetową (uczestnicy otrzymali indywidualne kody dostępu)	- Inwentarz Osobowości HEXACO (6 cech osobowości) - NPI-34 (poziom narcyzmu i 4 podskal) - BIS/BAS (pomiar temperamentu) - SES (pomiar samooceny) - SONKSS-30 (pomiar nadmiernego korzystania z sieci społecznościowych) – w wyniku analiz uwzględniono dane dla 16 pozycji tej skali tworząc SONKSS-16 (narzędzie jednowymiarowe) - Kwestionariusz użytkowania portali społecznościowych

www.siecispolecznosciowe.edu.pl

Dane socjodemograficzne badanej próby adolescentów *N*=1177

Wyniki (1/4): Statystyki opisowe

Zmienna	M	SD	α
Szczerość/ Pokora	30,839	6,526	0,737
Emocjonalność	30,522	6,041	0,717
Ekstrawersja	32,119	5,376	0,658
Ugodowość	30,968	4,963	0,566
Sumienność	32,584	5,182	0,667
Otwartość	32,078	5,590	0,642
Skala BIS	16,712	3,446	0,753
Skala BAS	28,329	4,481	0,819

Zmienna	M	SD	α
Podziw	32,717	8,661	0,869
Próżność	14,406	4,251	0,745
Samowystarczalność	24,192	4,605	0,739
Przywództwo	32,458	8,662	0,887
Narcyzm – wynik ogólny	103,773	22,649	0,939
Samoocena	26,968	4,211	0,708
SONKSS-16	29,602	11,872	0,930

Wyniki (2/4): Wybrane porównania międzygrupowe

(tylko istotne statystycznie wyniki; $p<0,05$)

Zmienne osobowościowe a posiadanie (U) bądź nieposiadanie (NU) konta na portalu społecznościowym

Zmienna	Średnia U	Średnia NU	*t*
Emocjonalność	30,685	28,973	2,861
Ekstrawersja	32,255	30,821	2,692
Skala BIS	16,827	15,616	3,555
Skala BAS	28,648	25,295	7,718
Podziw	32,904	30,938	2,290
Próżność	14,501	13,509	2,353
Samowystarczalność	24,355	22,643	3,763
Narcyzm – wynik ogólny	104,329	98,491	2,601

Zmienne osobowościowe a typ szkoły (Z – zasadnicza szkoła zawodowa, T – technikum, L – liceum)

Zmienna	Średnia Z	Średnia T	Średnia L	*F*
Emocjonalność	29,076	30,504	31,535	14,460
Sumienność	32,122	32,398	33,110	3,622
Otwartość	30,858	31,657	33,389	20,364
Skala BIS	15,715	16,698	17,413	21,434
Skala BAS	26,983	28,283	29,305	23,862
Samoocena	26,351	26,891	27,477	6,293

Wyniki (3/4): Analizy korelacji w grupie użytkowników portali społecznościowych

– wybrane istotne statystycznie wyniki

	SONKSS-16	Uzasadnienie
BAS (u chłopców)	-0,30	Taki rezultat jest odmienny od wyników uzyskiwanych przez innych badaczy (Park i in., 2012; Franken, Muris, Georgieva, 2006), którzy wskazywali na występowanie istotnych, pozytywnych, związków pomiędzy wynikami w skali BAS a np. uzależnieniem od Internetu czy alkoholu.
Sumienność (u dziewcząt)	-0,29	Dziewczęta o niższym poziomie sumienności uzyskują wyższe rezultaty w skali SONKSS-16. Cecha sumienności mówi o sposobie funkcjonowania, podejściu do obowiązków i zorganizowaniu. Osoby, u których ten poziom jest niższy mogą w sposób nadmierny korzystać z portali społecznościowych.
Czas jednego logowania (wśród licealistów)	0,41	Zarówno czas jednego logowania, jak i czas spędzany dziennie na portalu społecznościowym korelują pozytywnie z wynikami skali nadmiernego korzystania z sieci społecznościowych. W pewnym stopniu wynik ten potwierdza, że zaangażowanie w korzystanie z portalu (jako element problematyczny) jest związany z czasem przeznaczanym na korzystanie z tej formy aktywności.
Czas spędzany dziennie na portalu (wśród licealistów)	0,49	
Częstość zmiany zdjęcia profilowego	0,30	Osoby aktywne i zaangażowane w kreowanie własnego wizerunku poprzez portal społecznościowy (czego wyrazem może być częsta zmiana zdjęcia profilowego) mogą również w sposób nadmierny korzystać z portali.

Wyniki (4/4): Tabele wielodzielcze uwzględniające natężenie nadmiernego korzystania z portali społecznościowych z podziałem na typ szkoły

	Typ szkoły	Niski wynik SONKSS-16	Średni wynik w SONKSS-16	Wysoki wynik w SONKSS-16	Wiersz - Razem
Liczba	**Szkoła zawodowa**	**49**	**87**	**100**	236
% z kolumny		**16,55%**	**20,09%**	**30,77%**	
% z wiersza		**20,76%**	**36,86%**	**42,37%**	
Liczba	**Technikum**	**111**	**172**	**140**	423
% z kolumny		**37,50%**	**39,72%**	**43,08%**	
% z wiersza		**26,24%**	**40,66%**	**33,10%**	
Liczba	**Liceum**	**136**	**174**	**85**	395
% z kolumny		**45,95%**	**40,18%**	**26,15%**	
% z wiersza		**34,43%**	**44,05%**	**21,52%**	
Liczba	Ogół	296	433	325	1054

Chi^2=34,577 *df*=4, *p*<0,001; C-Pearsona=0,18; *V*-Krammera=0,13

Wnioski (1/2)

- Konstrukt nadmiernego korzystania z sieci społecznościowych jest istotnie, ale słabo, powiązany z takimi aspektami osobowości jak:
  - poziom narcyzmu (oraz jego poszczególne poskale)
  - samoocenę
  - wrażliwością na karę i nagrodę
  - oraz poszczególnymi cechami osobowości w modelu sześcioczynnikowym
- Zwiększona aktywność użytkownika przekłada się na uzyskiwanie wyższych rezultatów w pomiarze nadmiernego korzystania z portali społecznościowych

Wnioski (2/2)

- Konstrukt nadmiernego korzystania z sieci społecznościowych wymaga dalszych badań w celu nie tylko sprawdzenia jego powiązań z innymi aspektami psychologicznymi, ale również w celu potwierdzenia, czy zasadne jest formułowanie wyznaczników nadmiernego korzystania z portali społecznościowych (badania jakościowe, uwzględniające osoby uzyskujące wysokie wyniki w skali SONKSS-16 mogłyby poszerzyć naszą wiedzę na temat ich funkcjonowania).

Bibliografia

American Psychiatric Association. (2000). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed., text rev.). Washington, DC: Author.

Aydin, B. & Sari, S.V. (2011). Internet addiction among adolescents: the role of self-esteem. *Procedia Social and Behavioral Sciences,* 15, 3500-3505. doi:10.1016/j.sbspro.2011.04.325

Cao, F. & Su, L. (2006). Internet addiction among Chinese adolescents: prevalence and psychological features. *Child: care, health and development*, 33(3), 275–281. doi:10.1111/j.1365-2214.2006.00715.x

Fogel, J., & Nehmad, E. (2009). Internet social network communities: Risk taking, trust, and privacy concerns. *Computers in Human Behavior, 25*(1), 153-160. doi: 10.1016/j.chb.2008.08.006

Franken, I.A.H., Muris, P. & Georgieva, I. (2006). Gray's model of personality and addiction. *Addictive Behaviors*, 31, 399-403. doi:10.1016/j.addbeh.2005.05.022

Huang, X., Zhang, H., Li, M., Wang, J., Zhang, Y. & Tao, R. (2010). Mental Health, Personality, and Parental Rearing Styles of Adolescents with Internet Addiction Disorder. *CyberPsychology & Behavior,* 13(4), 401-406. doi: 10.1089=cyber.2009.0222

Jelicic, H., Bobek, D. L., Phelps, E., Lerner, R. M., & Lerner, J. V. (2007). Using positive youth development to predict contribution and risk behaviors in early adolescence: Findings from the first two waves of the 4-H study of positive youth development. *International Journal of Behavioral Development, 31*(3), 263-273. doi: 10.1177/0165025407076439

Kim, E.-J., Nakoong, K., Ku, T. & Kim, S.-J. (2008). The relationship between online game addiction and aggression, self-control and narcissistic personality traits. *European Psychiatry,* 23, 212-218. doi:10.1016/j.eurpsy.2007.10.010

Park, S.-M., Park, Y.-A., Lee, H.-W., Jung, H.-Y., Lee, J.-Y. & Choi, J.-S. (2012). The effects of behavioral inhibition/approach system as predictors of Internet addiction in adolescents. *Personality and Individual Differences, 54*, 7-11. http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2012.07.033

Pfeil, U., Arjan, R., & Zaphiris, P. (2009). Age differences in online social networking - A study of user profiles and the social capital divide among teenagers and older users in MySpace. *Computers in Human Behavior, 25*(3), 643-654. doi: 10.1016/j.chb.2008.08.015

Raacke, J., & Bonds-Raacke, J. (2008). MySpace and facebook: Applying the uses and gratifications theory to exploring friend-networking sites. *Cyberpsychology & Behavior, 11*(2), 169-174. doi: 10.1089/cpb.2007.0056

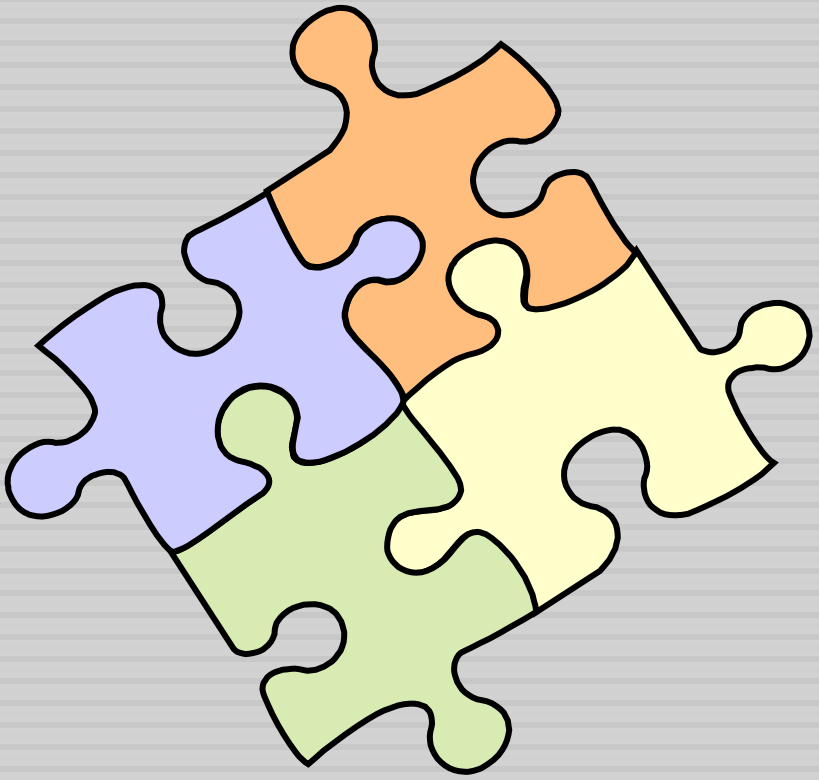
Stieger, S. & Burger, Ch. (2010). Implicit and Explicit Self-Esteem in the Context of Internet Addiction. *CyberPsychology & Behavior,* 13(6), 681-688. doi: 10.1089=cyber.2009.0426

Thelwall, M., Wilkinson, D., & Uppal, S. (2010). Data Mining Emotion in Social Network Communication: Gender Differences in MySpace. *Journal of the American Society for Information Science and Technology, 61*(1), 190-199. doi: 10.1002/asi.21180

WHO. (2010). International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems 10th Revision. http://apps.who.int/classifications/icd10/browse/2010/en (Accessed Oct 23, 2014).

Wilson, K., Fornasier, S., White, K.M. (2010). Psychological predictors of young adults' use of social networking sites. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 13, 173–177.

Young, K.S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 1, 237–244.

Dziękujemy za uwagę!

Serdeczne podziękowania dla:

prof. Pawła Izdebskiego i mgr Martyny Kotyśko